

ἀπομοναχός του. Ἄς μὴν ἀδικηθῇ καὶ πεθαμμένος αὐτός· ποὺ καὶ ζωντανός ποτές του δὲ δικαιώθηκε.

Χαλαντρίτσα—Πάτρας, 9. 4. 13.

Σὲ χαιρετῶ
Γ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΛΑΚΗΣ

ΜΙΑ ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ (*)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΛΕΛΟΥΔΑΣ

Ἀνθυπολοχαγός 8ου πεζικοῦ
συντάγματος
ἡρωϊκῶς πεσὼν ἐν Μανωλίσσῃ
τῇ 20 Φεβρουαρίου 1913

Αὐτὰ τὰ ῥίγα γράμματα χαραγμένα μετὰ τὸ ἴδιο μου τὸ χέρι ἐπάνω στὸ σταυρὸ ποὺ τὸν διώρθωσα μόνος μου μετὰ σανίδια ἀπὸ μιὰ κάσα φυσιγγίων, αὐτὸ τὸ ἀπαίσιο βράδυ, ποὺ ἦσαν οὐ νεκρός, ἀγαπημένη μου Βασίλη, σοὺ τὰ προσέφερα γιὰ τελευταῖο δῶρο, ὅταν μετὰ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια σῆθαψα ἐκεῖ στὸ ἐρημικὸ ἐκκλησάκι τοῦ Θωρακιστοῦ. Τώρα ποὺ ἔφυγα ἀπὸ ῥεῖ καὶ σῆψα μόνο μέσα στὴν ψυχρὴ ἀγκαλιὰ τῆς ἐνδοξῆς γῆς ποὺ τὴν ἐπότισες καὶ τὴν ἐδόξασες μετὰ τὸ αἷμα σου, τώρα κάθουμαι καὶ ἐγὼ πάντα μόνος καὶ συλλογίζομαι τί λόγια νὰ βρῶ γιὰ νὰ θρηνήσω τὰ νειάτα σου καὶ τὴν παλληκαριά σου, γιὰ νὰ θρηνήσω γιὰ τὴ μεγάλη στέρηση ποὺ ἔπαθε ἡ Πατρίδα μας μετὰ τὸ θάνατό σου, ἥρωά μου. Ὅταν συλλογίζομαι τὰ τελευταῖα λόγια ποὺ μοῦ εἶπες, ἔταν τὴν παραμονὴ τῆς ἐφόδου σὲ ἀπεχαιρέτιζα καὶ σὲ εὐχόμουν μετὰ τὸ καλὸ νάνταμωθοῦμε στὰ Γιάννενα· «νὰ ἴδουμε, μοῦ εἶπες, ἢ στὰ Γιάννενα ἢ σὲ καμμιὰ χαράδρα νὰ μοῦ ψάλλῃς τρισάγιο...» ποὺ τόσο πολὺ μεπίκρανες, θέλω νὰ θρηνῶ θέλω νὰ κλαίω παντοτεινά, ἀλλὰ κάποια δύναμη ὑπερφυσικὴ ποὺ λέγεται «Πατρίδα» δὲ μᾶφνει· ἐνῶ ἐγὼ θέλω νὰ κλαίω, ἐκεῖνη εἶναι γελαστή· τὴ βλέπω πάντα νὰ στέκῃ ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸν τάφο σου καὶ νὰ στεφανώνῃ τὴν πέτρα ποὺ σὲ σκεπάζει μὲνα ἀθάνατο στεφάνι γενομένο ἀπὸ βλαστάρια δάφνης καὶ ἀπὸ ἀγριολούλουδα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ εἶναι ἀνάμεσα στοὺς βράχους ποὺ τοὺς ἐκοκκίνισες μετὰ

(*) Σημ. τοῦ «Νοῦμᾶ». Ἡ νεκρολογία αὕτη εἶναι γραμμένη ἀπὸ ἕνα παπὰ καὶ μᾶς τὴν ἔδωκε ὁ φίλος κ. Ἀντρέας Καρκαβίτσας. Εἶναι γραμμένη στὴ δημοτικὴ καὶ ἔρχεται ἔτσι σὰ συμπλήρωμα στὰ δύο γράμματα ποὺ τυπώσαμε στὴν 64 σελίδα. Ἦστερ' ἀπ' τοὺς στρατιωτικούς, ἔρχονται καὶ οἱ παπᾶδες νὰ μιλήσουν ζωντανὰ καὶ ἔθιμά. Νά, τί κατὰφερε ὁ πόλεμος.

αἱμά σου. Ὅταν μετὰ βλέπῃ ἐμένα νὰ κλαίω, μοῦ λέει μετὰ θυμό... «Γιὰ κείνους ποὺ ἀρρωσταίνουν στὸ σπῖτι τους καὶ πεθαίνουν στὸ κρεβάτι τους καὶ τριγύρω τους εἶναι οἱ γονεῖς τους ἢ τὰ δέσφια τους ἢ τὰ παιδιὰ τους ἢ οἱ συγγενεῖς τους, γιὰ κείνους πῆγαινε νὰ θρηνήσῃς καὶ νὰ κλάψῃς· γιὰ τὰ παλληκάρια αὐτὰ ποὺ τόσοις μῆνες ἐθάσταξαν μετὰ χαρὰ ἐπάνω στὰ χιόνια καὶ στὸ κρύο καὶ στὸ τέλος γιὰ τὴν τιμὴν σου καὶ τῇ δόξᾳ σου ἔχουσιν τὸ αἷμά τους, γι' αὐτοὺς νὰ μὴ θρηνῇς, παρὰ νὰ γελάς καὶ νὰ χαίρῃς καὶ νὰ λές τιμὴν καὶ δόξα στὸ ὄνομά τους, τιμὴν καὶ δόξα στοὺς γονεῖς ποὺ τοὺς ἐγέννησαν!»

Τιμὴν καὶ δόξα λοιπόν, Βασίλη, στὸ ὄνομά σου! Τὸ τρισένδοξο στεφάνι, ποὺ σοὺ ἐχάρισε ἡ Πατρίδα, θὰ μένῃ αἰώνια στὸν τάφο σου, ὅσο ζῇ τὸ ἐλληνικὸ ἔθνος καὶ ἡ ἱστορία, καὶ θὰ ἐμπνέῃ στίς ψυχὰς τῶν παιδιῶν τοῦ μέλλοντος τὸν ἥρωισμό καὶ τὴν αὐταπάρνηση γιὰ νὰ δοξάσουν καὶ νὰ μεγαλύνουν καὶ αὐτὰ τὴν Πατρίδα.

ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΚΑΤΟΥΛΟΣ

ΘΡΗΝΕΙ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ

Κλάψετε· κλάψτε, Χάριτες καὶ σεῖς Ἀγάπες κλάψτε· κλάψετε, κλάψετε ὅλοι ἐσεῖς ἀγαπημένοι ἀνθρώποι. Δὲ ζεῖ πιά τὸ μορφο πουλὶ τῆς φίλης μου, δὲν εἶναι πάει τῆς Λεσβίας μου ἡ χαρά, πάει τὸ πουλάκι ἐκεῖνο ποὺ πιότερο ἀπ' τὰ μάτια τῆς ἐλάτρευε τὰ ὥραια. Καὶ τόσο εἶταν χοροῦμενο καὶ τόσο πιά εἶχε μάθει τὴν ὁμορφὴν ἐρωμένην του, τόσο σὰ μιὰ παιδοῦλα ποὺ ξέρει τὴ μητέρα τῆς. Ποτὲ τὰ γονατὰ τῆς δὲν ἄφινε, μὰ πότε δῶ καὶ πότε κεῖ πετώντας καλοῦσε τὴ Λεσβία του μετὰ τὸ κελάϊδισμά του. Καὶ τώρα, τῶρ' ἀκολουθεῖ τὸ μαυρὸ μονοπάτι ποὺ πάει στοὺς τόπους ὅπου λέν πῶς γυρισμὸ δὲν ἔχουν. Καταραμένα νάσαστε σκοιᾶδια τοῦ Ἰενάρου, ἐσεῖς ποὺ τρῶτε ἀλύπητα τὸ κάθε ὥραιο στὸν κόσμον. Καὶ εἶτανε τόσο λατρευτὸ σὲ μετ' ὅ,τι μοῦ ἀρπάξτε! Ὡ σὺ καμὲ καὶ ὃ δύστυχο πουλάκι μου, γιὰ σένα τὰγαπημένα καὶ ὁμορρα τῆς φίλης μου ματάκια, τὰ βλέτουν τώρα κόκκινα, πλημμυρισμένα δάκρυα!

Μεταφραστὴς ΑΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

(*) Τῷ γράψῃ σὰν πέθανε τὸ πουλὶ τῆς ἐρωμένης του.

“ΓΡΑΜΜΑΤΑ”

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Τόμος Δεύτερος (400-450 σελίδες)

Συντακτὴρ φρ. 10. πρὸς ἰσχυρὸν ἔα.

Διεύθυνση: «Grammata» B. R. 1146. Alexandrie (Egypte)

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοχτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, αρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις έπιταγές δεχόμαστε και τρίμηνες συνδρομές (1 δρ την τριμηνία).—Κανέναν δὲ γράφεται συνδρομητής ἂν δὲν προπληρώσει την συνδρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο. — Τὰ περασμένα φύλλα που λιοῦνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμὴ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίосκια, καὶ στίς ἐπαρχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἑφημερίδων.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ (*)

Τ' ΑΡΒΑΝΙΤΙΚΑ. Ὁ Ἑσάτ λοιπὸν τῆς Σκόδρας, ἡγεμόνας τῆς Ἀλβανίας. Νά καὶ καί πού δὲν τὸ περιμέναμε. Χερουροτοῦμε τὸ πραξικόπημα καὶ θὰ τὸ χαίρομαστε μὲ τὴν καρδιά μας, ἂν εἴχαμε καὶ τὴ βεβαιότητα πὼς αὐτὴ ἡ λύση θάβῃ καὶ ἡ τελική. Γιατὶ μ' αὐτὴ τὴ λύση μένουν εὐχαριστημένοι πρῶτα οἱ ἴδιοι οἱ Ἀρβανίτες, δεύτερο οἱ Μαυροβουνιώτες καὶ οἱ Σέρβοι, τρίτο ἑμεῖς καὶ τέταρτο οἱ Τούρκοι. Κι ἂν βγῇ νικήτρια ἡ λύση αὐτὴ, θάληθῃ ἡ παροιμία: ἀγαπᾷ οἱ Θεὸς τὸν κλέφτη, μὰ ἀγαπᾷ καὶ τὸ νοικοκύρη. Για νὰ βγῇ ὅμως νικήτρια, χρειάζεται ἐν' ἀπ' τὰ δύο: ἢ νὰ βαρεθῇ ὁ κλέφτης—Ἰταλοὶ καὶ Ἀυστριακοὶ—καὶ νὰ τραβήξῃ χέρι ἀπὸ τὴν Ἀλβανία ἢ ὁ νοικοκύρης—τὰ Βαλκανικά μαζί μὲ ὅσους τὰ ὑποστηρίζουν—νὰ πάρουν πολὺ σοβαρὰς ἀπόφασεις καὶ, ἂν ἀκολουθήσῃ ἀνεμο-

(*) ΣΗΜ. Στὸ προηγούμενο φύλλο στὸ ἄρθρο «Σπονδυλικὴ στήλη» ἀντὶς «Κοντεύει μῆνας τώρα» πρέπει σύμφωνα μὲ τὴν ἡμερομηνία τοῦ ἄρθρου νὰ γραφεῖ «Εἶναι δυὸ βδομάδες τώρα» καὶ ἀντὶς «κ. Βενιζέλε» «κ. Βενιζέλο». Καὶ στὴν «Ἐπιθεώρηση» στὸ ἄρθρο «Ἰταλοελληνικά» ἀντὶς «νὰ πληγώνεται ὡς καὶ πού δὲν πρέπει ὁ Ἑλληνισμός» «νὰ πληγώνεται ὡς καὶ πού δὲν παίρνει ὁ Ἑλληνισμός» καὶ ἀντὶς «Sembre» «Sembre».

ζάλη, νὰ τὰ βγάλουν πέρα. Θὰ γίνη τὸνα ἢ τὸ ἄλλο; Ἐδῶ εἶν' ὁ κόμπος. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ξέρομε, ἂν πρέπει νὰ χαροῦμε ἢ ὄχι μὲ τοῦ Ἑσάτ τὸ πραξικόπημα. Ἄν νικήσῃ, ὅπως τὸ εὐχόμαστε, τότες πὰ μένει ἓνα πρόβλημα γιὰ τὸ νεογέννητο Κράτος: νὰ γίνουν οἱ Ἀρβανίτες ἄνθρωποι.

ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΟΥ ΤΟΝΟΜΑ κτλ. Ἀς τὴ γράψουμε δλάκαιρη τὴν παροιμία = τὸ δικό μου τὸνομα πᾶρ' το ἐσύ, γειτόνισσα. Αὐτὸ φωνάζει ὁ Βουργάρικος τύπος μὲ τὰ γραφόμενά του. Φαντάζεται πὼς κεῖνα πού κάνουν οἱ Βούργαροι τὰ κάνουν Ἕλληνες καὶ Σέρβοι. Τελεγραφοῦν ἀπὸ τὴ Σόφια στὸ Βερολίνο ὅτι ἡ «Βετσέρνα Πόστα» δημοσίεψε ἐκκλήση τοῦ μακεδονικοῦ Κεντρικοῦ Κομιτάτου, πού προσκαλεῖ «ὅλους τοὺς Μακεδονοβουργάρους, ὅστερ' ἀπὸ τίς ἀνάκουστες καταπιέσεις πού ὑποφέρει ὁ βουργάρικος πληθυσμὸς ἀπὸ τίς Σερβικὲς καὶ Ἑλληνικὲς ἀρχές, νὰ σηκωθοῦν καὶ νὰ ἐνεργήσουν νέο ἀγῶνα λευτερωτικό ἀπὸ τοὺς Σέρβους καὶ Ἕλληνες τυράννους!» Καὶ δηλώνεται στὴν προκήρυξη ὅτι ὁ Σερβικὸς καὶ Ἑλληνικὸς ζυγὸς εἶναι σκληρότερος ἀπ' τὸν Τούρκικο.

Τί νὰπαντήσουμε στὴ «Βετσέρνα Πόστα»; Θὰ μακραίναμε πολὺ, ἂν πιάναμε νὰ τῆς ἀπαντήσουμε καταστρώνοντας μὲ τὸ νῖ καὶ μὲ τὸ σίγμα τὴ διαγωγή τῶν Βουργάρων στὰ μέρη πού πάτησε τὸ πόδι τους ἀγνάντια στοὺς Ἕλληνες καὶ τὸν ἀμαχο τούρκικο πληθυσμὸ. Δημοσίεψε μερικὰ ὁ «Νουμάς» γιὰ τὸ φέρεμά τους, ἀλλὰ ξέρομε καὶ σωρὸ ἄλλα, πού χρειάζονται σελίδες ἀλάκαιρες, μόνο γιὰ νὰ εἰπωθοῦνε γενικώτατα, καὶ γι' αὐτὸ τὰ φέρνουμε γι' ἀργότερα. Τώρα τῆς ἀπαντοῦμε μόνο μὲ μερικὰ κομμάτια ἀπὸ ἀνταπόκριση τοῦ κ. Μαγκρίνη πρὸς τὴν ἐφημερίδα τοῦ «Σέκολο», πού τὰ παίρνουμε ἀπ' τὴν «Ἐφημερίς» τῆς Ἀλεξάνδρειας, ἀπ' τὸν ἀριθ. 829:

ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΕΣ!!! (Δικός μας ὁ τίτλος, ὄχι τοῦ Μαγκρίνη. Γράφει λοιπὸν ὁ Μαγκρίνη: «Δὲ μπορούμε καὶ δὲν πρέπει νὰ σωπάσουμε. Στὴ Θεσσαλονίκη, ὅπου διαχύνονται καὶ συγκεντρώνονται τὰ δάκρυα καὶ ὁ τρόμος τῆς Μακεδονίας πού σφάζεται, νοιώθει κανεὶς τὸ μέγεθος τῆς καταστροφῆς, τῆς ἀρπαγῆς καὶ τοῦ ἀρανισμοῦ τοῦ ὀθωμανικοῦ πληθυσμοῦ, πού ἐνέργησαν τὰ χριστιανικά ὄπλα».

«Εἶταν στὴ Μακεδονία καὶ στὴ Θράκη πληθυσμὸς ὀθωμανικὸς ἀπὸ ἡσυχους γεωργούς. Ἐσπασε ὁ πόλεμος. Οἱ Οὐννοὶ τοῦ Αἴμου, οἱ Βούργαροι, εἰσorp-